

4. KAPITOLA

BUKUREŠŤ, PONDĚLÍ 13. ZÁŘÍ 2010

GABRIELOU OTŘÁSLA KRVAVÁ SKVRNA na matraci Ramony Ilieové, ale nebyla si jistá, co by z toho měla vyvodit, nebo jestli vůbec něco. Ramona Ilieová jí sdělila, že ukončí svou účast, protože se chystá emigrovat do Itálie, a její sousedé potvrdili, že do ciziny odjela. Na tom nebylo nic divného.

Jenomže Gabriela se jako obvykle nedokázala přestat znepokojovat. Když se ráno zahleděla do zrcadla, viděla, že starostlivá vráska mezi obočím se ještě prohloubila. Prostřednictvím Skype v noci hovořila s Romanem, seděla u počítače v noční košili a županu, a on komentoval její ustaraný výraz. „Myslel jsem si, že budeš v pohodě, když konečně máš dobrý plat, ale moje milá manželka si vždycky najde něco, kvůli čemu se může stresovat.“ Řekl to se smíchem, který měl znít láskyplně, ale z nějakého důvodu to takové nebylo.

I Ana Costacheová si myslela, že si dělá zbytečné starosti.

„Opravdu nechápu, proč se tím zabýváš,“ řekla přátelsky. „Paní Ilieová skončila – to je sice nepříjemné, ale dochází k tomu každou chvíli. Podala ti vysvětlení a její sousedé ho potvrdili, a ty se znepokojuješ kvůli zakrvácenému fleku. Uvolni se, Gabrielo, pro něco takového je tisíc vysvětlení.“

„Řekni mi aspoň jedno,“ požádala Gabriela.

„Menstruační krvácení,“ řekla Ana. „To člověka napadne jako první. A protože se hodlala odstěhovat, nestarala se o to, aby matraci vyčistila. Nebo už byla v menopauze? Opravdu hodně kouřila.“

„Ne,“ připustila Gabriela. „Dosud menstruuje.“

Věděla to, protože tato otázka patřila k těm, na které testované osoby odpovídaly hned na začátku jejich zařazení do programu.

„Tak vidíš,“ řekla Ana. „Tady máš své vysvětlení. Jistě jsou i další možnosti, ale na tomto slepičím dvorku napadnou člověka jako první právě ženské potíže.“

Seděly v místnosti pro personál, a když se Gabriela kolem sebe rozhlédla, musela jen souhlasit. V místnosti nebyl jediný muž. Ošetřovatelky byly ženy, obě sekretářky rovněž, i vedoucí testovaných skupin včetně ní samé byly ženy stejně jako jejich šéfkyně Luciana Nastaseová. A ještě další žena, lékařka vyslaná sponzorujícím ústavem pro výrobu léčiv, dohlížela, aby byl výzkum veden korektně. Ale ve vedení GMC byl muž, profesor Traian Ardeleanu a v laboratoři v odpoledních hodinách pracovali dva mladí technici.

„Ne,“ řekla Gabriela a snažila se o lehčí tón. „Zdá se, že v práci muže svého života nenajdeš.“

Ana se naklonila nad stůl, až jí rudohnědé vlasy v pážecím účesu padly jako husté záclony do obličeje. Tajuplně mrkla a tiše odpověděla:

„Je tu ten z Islandu, Stefan. Uvažuji o tom, že zatnu drápek do něho.“

„Myslela jsem, že ho zajímá Irina,“ namítla Gabriela. „Nezval ji někam?“

Stefan Hallgrímsson byl Islandčan, který nedávno prodal svůj počítačový program GMC Consulting za částku, která Gabrielu a její kolegyně omráčila. Přečetly si ji na výstřižku z ekonomického týdeníku, který někdo připíchl na nástěnku v místnosti pro personál. Vytvořil systém pro řízení procesů, který se dal používat stejně dobře k identifikaci kritického místa při testování léků jako pro zrychlení nábory testova-

ných osob, ale také ke zvýšení efektivity dodávek a snížení stavu rybích konzerv či jiného zboží ve skladech maloobchodu.

Součástí jeho smlouvy byl i příslib, že program přizpůsobí potřebám GMC Consulting, a teď objížděl dceřině společnosti, aby je studoval na místě a viděl, jak všechno funguje. Když se poprvé objevil v konferenční místnosti, aby vyložil, čím se bude na klinice zabývat, bylo to, jako by skupinu shromážděných žen zasáhl blesk, a to ne jen proto, že věděly, kolik peněz při prodeji vydělal.

Jeho ale upoutala Irina Georgescová a pozval ji na večeři. Irinu s dlouhým štíhlým labutím krkem, slonovinově bílou pletí a sarkastickým humorem.

„Ano,“ šeptala Ana, „ale moc se jí nedvořil. Jistě, dobře si s ním popovídala a na všechno ji pozval. Byli v Casa di David a Irina si objednala to nejdražší, co mohla, ale jeho způsoby... jako třeba aby jí otevřel dveře a přidržel židli, tak to moc neumí. Irina řekla, že jí pustil dveře přímo před obličej. Řekla, že se dědek Cosma umí chovat líp.“

Dědek Cosma byl jednou z jejich testovaných osob, jednohohý, dříve zemědělský dělník, který provozoval malý stánek s novinami. Měl špatné zuby a nejčastěji špínu pod nehty, ale když přišel na kliniku, vždycky zdvořile políbil ruku sestrám a lékařkám.

„Takže Irinu odradil?“ zeptala se zvědavě Gabriela, připravená se aspoň chvíli věnovat nevinným klepům.

„Zdá se, že ano,“ řekla Ana. „Já bych ale neměla nic proti tomu, abych se ho pokusila trochu vychovat. To se s muži musí, ne?“

Během odpoledne se Gabriela ještě několikrát pokusila zavolat Ramoně Ilieové, ale odpověděla jí jen hlasová schránka. I to se Aně zdálo naprosto normální.

„Uvažuj o tom, Gabi,“ řekla. „To by přece bylo pro ni drahé, kdyby jí někdo volal do ciziny, tak si rumunský tarif zrušila. Až bude mít italskou kartu, její číslo už nezjistíš, protože

má špatné svědomí a nechce se jí s tebou mluvit. Zapomeň na ni.“

Další dvě návštěvy pacientů – vždycky na ně myslela jako na pacienty, ne pokusné osoby – zaměstnaly Gabrieliny myšlenky na zbytek dne. Oba jí spokojeně potvrdili, že už téměř ztratili chuť na kouření, a moc ji potěšilo, jak se jejich svět zlepšil za těch několik měsíců, co pokus probíhal. Dřív jako lékařka na plicní klinice viděla příliš mnoho těžkých zdravotních následků kouření, a teď byla hrdá a šťastná, že se účastní procesu získání léku k potlačení této metly.

Uvažovala, ve které ze tří pokusných skupin tito pacienti byli. Jistě museli patřit mezi ty, kteří dostávali různé množství léků, ne ke kontrolní skupině, které se podávalo placebo bez léčebných účinků. Jistě, i placebo mohlo přinášet nějaký efekt, ale jistě ne tak silný.

Jako obvykle se s pacienty smála a žertovala, vyptávala se na jejich rodiny a všední život, tak jak jí to připadalo normální a k čemuž ji GMC Consulting povzbuzoval, protože to vytvářelo spojení a zvyšovalo pravděpodobnost, že se pokusné osoby svědomitě dostaví v dohodnutých termínech a absolují všechna únavná měření a nutné nabírání vzorků.

Po lékařském vyšetření si sedla s pacientem, aby prošla strukturované otázky o jeho náladě a možných vedlejších účincích.

Její poslední dnešní pacient, tiše mluvící útlý učitel gymnázia se dvěma dospívajícími dětmi, před jednou z otázek zaváhal.

„Ne, to jistě nic neznamená,“ řekl a zarazil se.

„Ale ano, jen mi to řekněte,“ vyzvala ho Gabriela. „Chci vědět všechno, i to, o čem si myslíte, že není důležité.“

„Ale tohle jistě nemá s lékem nic společného.“

„To nevádí, i tak mi to řekněte,“ trvala na svém Gabriela. „I kdyby vás píchla vosa a měl jste alergickou reakci, musím to zaznamenat do zprávy. Kdybyste zakopl a zlomil si ruku, když jste utíkal k autobusu, také to musím zapsat, i když to s léky nemá nic společného.“

„Dobře,“ řekl. „V posledním týdnu jsem moc špatně spal. Spíš jsem skoro nedokázal vůbec usnout. Ale při současně ekonomické krizi je jistě více takových, kteří v noci nespí. Jako státnímu zaměstnanci mně snížili plat o čtvrtinu a moje žena se bojí, že přijde o zaměstnání...“

Sako na loktech se mu lesklo a světle modrá košile byla tak sepraná, že se málem rozpadala.

„Hmm...“ Gabriela chápavě přikývla a ticho mezi nimi narůstalo.

„A když se mi konečně podaří usnout, mám strašné sny,“ řekl rychle a omluvně. „Opravdu strašné. Nikdy dříve jsem něco takového nezažil, jsou to spíš halucinace, a moje žena mě budí, protože jsem úplně propocený.“

Víc říct nechtěl, ale Gabriela ho nabádala, aby jí zavolal, kdyby špatné sny pokračovaly nebo byly ještě horší.

„Neváhejte,“ řekla, „zavolejte na číslo, které jste od nás dostal, kdykoli vás něco zneklidní, i kdyby to bylo uprostřed noci. Máte to číslo?“

Vypadal rozpačitě.

„Ne,“ řekl. „Pamatuji si, že jsem dostal papír s číslem, ale už nevím, kam jsem ho dal.“

Gabriela mu dala svou vizitku a zakroužkovala číslo. Doufala, že nebude potřebovat volat, ale to, co říkal o halucinacích, nevypadalo dobře. Mohla udělat ještě něco? Sáhla po tlusté knize, kterou dostali od sponzorujícího farmaceutického podniku. Ujistila se, že si to pamatovala správně – nic nenaznačovalo, že strašné sny a halucinace by mohly být doprovodným efektem testovaných léků. Přesto se rozhodla, že o tom zítra promluví na ranní poradě.

Později Gabriela seděla u počítače a zanášela nové hodnoty do záznamů obou pacientů, když do místnosti vešel s papírem v ruce muž, o němž před chvílí s Anou drbaly. Všechny čtyři vedoucí programů na něho zvědavě pohlédly od svých monitorů.

„Chtěl bych mluvit s doktorkou Dumitrovou,“ řekl anglicky Stefan Hallgrímsson a pohlédl na svůj papír. „Je tady?“

„Ano, to jsem já,“ řekla Gabriela.

„Máte chvíli času?“ zeptal se.

„Jistě,“ Gabriela ukázala na volnou židli.

„Ne,“ odmítl. „Mohli bychom jít do konferenční místnosti? Chvilí to zabere.“

Uložila si svá data a zvedla se, šla za ním chodbou a cítila v zádech pálivé pohledy dalších tří lékařek.

Stefan Hallgrímsson byl vysoký, tak vysoký, že mu Gabrielina hlava sahala sotva po ramena, a nevypadal tak, jak by si člověk představoval počítačového fanatika. Ve výstřižku na nástěnce si přečetla, že pracoval s několika islandskými podnikateli, „Vikinskými lupiči“, kteří nejdříve strašně zbohatli, ale pak stáhli celou islandskou ekonomiku do hlubin, když jejich impérium ztroskotalo. Ale zdálo se, že Stefan Hallgrímsson špatně nedopadl.

Usadil se do jedné z polstrovaných židlí v konferenční místnosti, opřel se a zapíchl do Gabriely oči.

„Doktorka Nastaseová mi řekla, že se domníváte, že výpadek zkoumaných osob je v poslední době vysoký a že vás napadlo, jestli za ním neleží nějaký systémový důvod,“ řekl.

„Ano,“ potvrdila Gabriela. „Řekla mi, že vás požádá o čísla, abychom viděli, jestli to souhlasí.“

Pomalou přikývl a stále na ni upíral zkoumavý pohled chladných světle modrých očí.

„Udělal jste to?“ zeptala se. Jeho mlčení ji iritovalo.

„Ano,“ odpověděl a natáhl před sebe dlouhé nohy.

„A?“ zeptala se.

„Ano,“ řekl. „Je tam určité zvýšení počtu odpadlých osob v posledním měsíci. Ne nějak významné, pokud se šetření posuzuje jako celek, ale jsou tam určité věci, o nichž přemítám...“

Ted' Gabriela seděla tiše. Jestli chce něco vědět, tak ať se zeptá, a jestli si chce hrát na silného mlčenlivého Islandčana, nehodlala mu v tom pomáhat.

„Tak na příklad,“ řekl, „není mi jasné, jestli jako vedoucí víte, které pokusné osoby dostávají léky a které berou placebo.“